

Gdańsk, 21.06.2019

Dr hab. Małgorzata Gawrycka, prof. nadzw. PG
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Politechnika Gdańska

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Aleksandry S. Bolejko

pt: „Wpływ opodatkowania i płatności transferowych na poziom nierówności dochodowych w
wybranych krajach OECD”

napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Grażyny Węgrzyn prof. nadzw. UE oraz dr
Adriany Politaj.

Podstawą wydania opinii jest pismo z dnia 26 kwietnia 2019 roku Dziekana Wydziału
Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w Jeleniej Górze dr hab. Elżbiety Sobczak prof.
nadzw. UE.

I. Uwagi ogólne

1. Recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr Aleksandry S. Bolejko związana jest z problematyką nierówności dochodowych, które stanowią ważny obszar badań w polityce makroekonomicznej, szczególnie w kontekście badania wpływu poszczególnych narzędzi polityki fiskalnej na zmniejszanie rozwarstwienia społecznego i realizacji polityki społecznej przez państwo. Rozprawę podzielono na pięć rozdziałów oraz opatrzone wstępem, podsumowaniem, spisem tabel i rysunków, bibliografią oraz załącznikami. Praca obejmuje łącznie 264 strony, w tym 219 stron głównej treści rozprawy, 23 rysunków, 17 tabel w części głównej pracy oraz 73 tabele w załącznikach. Bibliografia liczy 269 pozycje, w tym ponad 70 to literatura obcojęzyczna. W dysertacji wykorzystano raporty, dane statystyczne oraz akty prawne dostępne online.

2. Zapoznając się z treścią pracy o charakterze naukowym czytelnik/ recenzent oczekuje, iż podjęty problem badawczy oraz układ rozważań powinien być określony przez jej tytuł związany z problemem naukowym. Dodatkowo poszczególne treści rozprawy w sposób wyczerpujący wyjaśniają związki pomiędzy elementami, pojęciami i kategoriami należącymi do zakresu przeprowadzanych badań. W przypadku recenzowanej pracy, gdzie u podstaw spójności metodycznej prowadzenia badań naukowych odnajduje się rozwiązania związane z określeniem przyczyn oraz skali nierówności dochodowych czy też ich zróżnicowania,

W

istotne było wskazanie czynników determinujących nierówności dochodowe i zbadanie siły ich oddziaływania, z uwzględnieniem cech charakteryzujących wybrane kraje OECD. Rozprawa mgr Aleksandry Bolejko w efekcie określa wpływ badanych czynników na nierówności dochodowe w poszczególnych gospodarkach narodowych. Cenny materiał źródłowy został poddany analizie statystycznej i ekonometrycznej, co dało możliwość sformułowania wstępnych wniosków i dalszego prowadzenia wnikliwych badań Autorki w procesie modelowania – ekonometrycznych analiz modeli przyczynowo-skutkowych.

Tytuł rozprawy jest poprawny i właściwie sformułowany. Zdaniem recenzenta widoczny jest bezpośredni związek tytułu pracy z postawionym pytaniem badawczym, który zdaniem Autorki jest problemem badawczym oraz celem badań. Znajduje on rozwinięcie w układzie pracy i jej zawartości. Nierówności dochodowe są faktem, wzbudzają ogromne zainteresowanie wśród badawczy szczególnie w sytuacji gdy nierówności te są zróżnicowane w poszczególnych krajach i dotyczą między innymi zmian miar nierówności dochodów w czasie. Autorka zwraca uwagę na konsekwencje gospodarcze, społeczne i polityczne rozwarstwienia dochodowego. Problem ten jest o tyle ważny, iż może pogłębiać nierówności dochodowe w sytuacji obserwowanego wzrostu i rozwoju gospodarczego poszczególnych krajów. Dodatkowo może przyczynić się do wykluczenia społecznego niektórych grup społecznych. Obserwowane zmiany w nierównościach dochodowych mogą mieć wpływ na stopień realizacji polityki ekonomicznej państw oraz realizację głównych zadań w obszarze polityki społecznej. Należy podkreślić, iż w literaturze pomimo prowadzenia licznych badań na temat zróżnicowania nierówności dochodowych nie odnajduje się opracowań koncentrujących się na badaniu wpływu opodatkowania i transferów socjalnych na zmniejszanie nierówności dochodowych, co zresztą podkreśliła Autorka rozprawy (s. 9). Na uwagę zasługuje przyjęcie przez Autorkę do badań krajów o zróżnicowanym rozwoju zaliczanych do grupy państw o ugruntowanych gospodarkach rynkowych i jednocześnie prowadzących odmienne polityki związane z redystrybucją dochodów (s.7).

Przedmiotem badań prowadzonych przez Autorkę było zbadanie stopnia oddziaływania podatków oraz transferów socjalnych na zmiany nierówności dochodowych. Jednocześnie pokazanie zróżnicowania stanu gospodarek krajów przyjętych do badania oraz skonstruowanie modeli opisujących zależności pomiędzy wspomnianymi zmiennymi umożliwiającymi porównanie wpływu poszczególnych czynników na rozwarstwienie dochodowe w badanych krajach, szczególnie z punktu widzenia ich oddziaływania na rozwój społeczno-gospodarczy. Zagadnienia te w szerokim kontekście uwarunkowań omawia w swojej pracy Autorka.

3. Cel, hipotezy badawcze i ważność podjętego problemu badań

Celem głównym prowadzonych rozważań było zbadanie związku pomiędzy pierwotnymi i wtórnymi nierównościami dochodowymi a poziomem opodatkowania oraz transferami społecznymi. Na tej podstawie zbudowano modele ekonometryczne, pokazujące związek przyczynowo-skutkowy, które umożliwiały porównanie wpływu poszczególnych czynników na kształtowanie się zróżnicowania rozkładu dochodu poziomu (s. 8). Z punktu widzenia metodologicznego i zasad związanych z prowadzeniem badań mam wątpliwości co do trafności sformułowania problemu badawczego. Moim zdaniem lepiej byłoby zastanowić

się w jaki sposób płatności transferowe i wpływy podatkowe oddziałują na nierówności dochodowe? Autorka wskazała również 2 pytania badawcze. Według mnie pierwsze z nich jest mało precyzyjne, gdyż podatki pośrednie będą miały wpływ na poziom dochodów do budżetu i potencjalną redystrybucję, natomiast podatki bezpośrednie mają wpływ na poziom rozporządzalnego dochodu gospodarstwa domowego i konsumpcję indywidualną. Tym samym w przypadku uzyskiwania niskich dochodów z pracy lub transferów mogą przyczyniać się do obniżenia skali ubóstwa, ograniczenia problemów z wykluczeniem społecznym niektórych grup społecznych.

W pracy została sformułowana jedna hipoteza badawcza. Wg mnie Autorka mogła sformułować jedną hipotezę główną (składająca się z pierwszej części hipotezy głównej) oraz jedną pomocniczą - z drugiego członu hipotezy. Zarysowana w ten sposób problematyka prowadzonych badań jest moim zdaniem trafnie ukierunkowana, ważna i istotna z punktu widzenia zmniejszania rozpiętości dochodowych w krajach OECD. O istotności i ważności przyjętego do rozważań problemu świadczą również dokonania Autorki w obszarze analizy ekonometrycznej uwzględniające różne scenariusze zmian nierówności dochodowych między innymi przed i po opodatkowaniu oraz wpływu opodatkowania oraz płatności społecznych na poziom tych nierówności.

Jak już wspomniano, prowadzone rozważania i prezentowane w licznych opracowaniach związanych z badaną problematyką nie opisują zależności pomiędzy nierównościami dochodowymi i czynnikami związanymi z płatnościami transferowymi oraz skali opodatkowania mającego wpływ na te dochody. Autorka jako jedna z nielicznych weryfikuje założenia/scenariusze różnymi narzędziami statystycznymi i ekonometrycznymi, starając się poprzez ustalenie związków przyczynowo-skutkowych, uzyskać obiektywne i syntetyczne spojrzenie na wyżej wymienione aspekty.

4. Konstrukcja i treść rozprawy

Konstrukcja pracy jest prawidłowa. Została wykorzystana metoda dedukcji, co przyczynia się do klarownego przedstawienia poszczególnych problemów badawczych.

Pierwsze trzy rozdziały mają charakter teoretyczny. Autorka swoje rozważania rozpoczęła od zdefiniowania równości i nierówności włączając przy tym wyjaśnienia pojęć i charakterystyk zjawiska, miar względnych oraz bezwzględnych, przeglądu różnych szkół ekonomicznych i społecznych uwidaczniając podobieństwa oraz różnice w definiowaniu nierówności ekonomicznych i socjologicznych. Następnie włączyła wątki związane z teorią porządku społecznego, w szczególności teorie sprawiedliwości dokonując rozważań na temat równości w określonej przestrzeni. Być może oprócz teorii wskazanych przez Autorkę należałoby dodać koncepcję F. A. von Hayeka, na temat koncepcji państwa i wynikającej z niej kwestii podziału dóbr. Autorka podczas przeglądu literatury zwraca uwagę na efektywność gospodarowania i sprawiedliwość społeczną, co jest istotne w ograniczaniu niepokojów społecznych. W tej części pracy moją wątpliwość wzbudza „postawienie znaku równości między nierównościami społecznymi a nierównościami dochodowymi” (s. 39).

Rozdział drugi poświęcony został nierównościami dochodowym, ich źródeł powstawania. Autorka precyzyjnie przedstawiła różnice pomiędzy pierwotnymi i wtórnymi nierównościami dochodowymi. Autorka w tej części pracy zwraca uwagę na oddziaływanie nierówności

lc

dochodowych na rozwój gospodarczy, wg mnie powinna też uwzględnić wzrost gospodarczy. Zdaniem Autorki system fiskalny zawodzi w ograniczaniu nierówności, z czym można się zgodzić. Jednak należy pamiętać, że zbyt duże obciążenia podatkowe mogą przyczynić się do rozwoju szarej strefy (s. 42). Trafne wydaje mi się stwierdzenie Autorki (s. 44) „ jak należy ograniczać nadmierne nierówności i jaki jest akceptowalny ich poziom.”

W tej części pracy w umiejętny sposób Autorka włączyła rozważania socjologiczne na temat nierówności (M. Webera, s. 50, G. Therborna s. 51). Autorka jako jedną z przyczyn wzrostu zróżnicowania wynagrodzeń wymienia erozję instytucji rynku prac szczególne znaczenie przypisując w tym zakresie większej popularności niestandardowych form zatrudnienia. Wydaje mi się, iż w tym przypadku należałoby przyjrzeć się zmianom występującym na rynku pracy, postawach ludzi wobec pracy i ich preferencji w obszarze forma zatrudnienia. Szczególnie ważne jest to w przypadku podejmowania zatrudnienia przez osoby młode, które często preferują nietypowe formy zatrudnienia, łącząc swoje pasje ze świadczeniem pracy. Drugim ważnym aspektem jest robotyzacja i automatyzacja pracy (s. 53), co na pewno w przyszłości będzie miało wpływ na kształtowanie się świata pracy i upowszechnienia dochodu gwarantowanego. Autorka w tej części pracy podkreśla znaczenie dochodów z kapitału, które doprowadzają do zwiększania nierówności dochodowych i zmniejszają rolę dochodów osiąganych z tytułu pracy. W tej części pracy na uwagę zasługuje syntetyczne ujęcie skutków nierówności dochodowych, szczególnie w długim okresie. To nie tylko problemy ekonomiczne, redystrybucja dochodów, ale również konflikty społeczne, polityczne, prowadzące do niestabilności funkcjonowania danej gospodarki.

Po rozważaniach dotyczących nierówności Autorka dokonała prawidłowego przejścia do zagadnień związanych z polityką podatkową, której narzędzia mogą mieć wpływ na ograniczenie rozmiarów nierówności (rozdział 3). Wykorzystując elementy metody dedukcji Autorka wyjaśniła znaczenie poszczególnych narzędzi. Moim zdaniem Autorka zbyt dużo uwagi poświęciła wyjaśnieniu pojęcia podatków, ich klasyfikacji oraz ich roli. Następnie Autorka zajęła się zagadnieniami dotyczącymi redystrybucji dochodów, tj. wtórnemu podziałowi wytworzonego dochodu w gospodarce narodowej. Autorka podkreśla w tej części pracy rolę państwa w procesie redystrybucji dochodów i realizacji głównych celów społecznych. Ciekawa jest część pracy poświęcona polityce społecznej w kontekście sprawiedliwego podziału dochodów. Przedstawione przez Autorkę różne teorie ekonomiczne i społeczne w tej części pracy potwierdzają, iż zaangażowanie państwa w ograniczenie nierówności wynika też z zaangażowania państwa w gwarancję bezpieczeństwa obywateli danego kraju, co wydaje się ważne w przypadku zawodności mechanizmów związanych z funkcjonowaniem gospodarki rynkowej. Zabrakło mi w przypadku koncepcji podziału dóbr jednego z przedstawicieli, a mianowicie R. Nozicka. Autorka przedstawiła również modele polityki społecznej R. Titmuss'a, N. Furniss'a, T. Tiltona oraz G. Espinga-Andersena uwidaczniając ich cechy oraz narzędzia, które mogą być wykorzystywane przez państwo w celu ograniczenia negatywnych skutków występowania szeroko rozumianych nierówności.

Tytuł rozdziału 4 nie w pełni oddaje jego treść. Sugeruje bowiem czytelnikowi, iż będzie w nim przeprowadzona już analiza przyczynowo-skutkowo, natomiast w rzeczywistości znajdujemy wyniki badań wykorzystujących metody porównawcze dostępnego materiału źródłowego. Autorka swoje badania, w tej części pracy, rozpoczęła od wyjaśnienia powszechnie stosowanej miary rozwarstwienia dochodów tj. współczynnika Giniego. Zaprezentowała wady i zalety stosowania tego miernika. Na wyróżnienie, biorąc pod uwagę wkład Autorki w poznanie i rozwój omawianej problematyki zasługują rozważania

prowadzone w tym rozdziale oraz kolejnym, tzn. piątym. Są to dwa rozdziały empiryczne, które wymagały znajomości teorii i narzędzi, które niezbędne były do budowy modeli ekonometrycznych. Na pewno są to bardzo pracowite rozdziały dysertacji.

W rozdziale czwartym po raz pierwszy zostały przedstawione wyniki badań własnych. Autorka swoje obliczenia rozpoczęła od zbadania opodatkowania dochodów i transferów społecznych na poziom rozwarstwienia dochodowego. Do obliczeń wykorzystywała wskaźniki oparte na współczynniku Giniego (wskaźnik zróżnicowania współczynników Giniego oraz wskaźnik relacji współczynników Giniego). W tej części pracy Autorka uzasadniła wybór krajów przyjętych do badania, co jest ważne z punktu widzenia prowadzonej analizy porównawczej i formułowania wniosków. Tabela 5 niestety jest mało czytelna. Wg mnie lepiej byłoby, gdyby obliczenia Autorka zaprezentowała w kilku tabelach uwzględniając poszczególne składowe wpływy podatkowych lub uwzględniając stan gospodarki (rozwój np. kraje charakteryzujące się wysokim PKB lub PKB per capita, kraje przechodzące transformację gospodarczą lub stopniem fiskalizmu). Wnioski sformułowane na s.154 potwierdzają przypuszczenia, że im wyższy poziom fiskalizmu w danym kraju tym wpływy podatkowe są wyższe (kraje skandynawskie i kraje Europy Środkowo-Wschodniej. Następnie Autorka obliczyła wartości płatności transferowych dla 23 krajów OECD uwzględniając również w tym przypadku składowe tego wskaźnika. Autorka słusznie zauważyła, że dochody gospodarstw domowych nie są jedyną zmienną, które różnicują standard, jakość życia mieszkańców danego kraju. Interesujące są wnioski sformułowane na podstawie zmian współczynnika Giniego przed uwzględnieniem podatków oraz transferów w latach 2008-2015 (ss. 164-165). Przeprowadzone w dalszej części tego rozdziału badania związane z oceną poziomu nierówności dochodowych po opodatkowaniu i transferach społecznych również są ciekawe i pozwoliły Autorce na sformułowanie licznych wniosków. Przeprowadzone obliczenia wskaźnika relacji współczynników Giniego (RGC) stanowią pogłębienie dotychczasowych badań.

Tak jak już wspomniano, rozdział piąty stanowi ważny element prac badawczych prowadzonych przez Autorkę. Jest to bardzo ciekawa część pracy, chociaż wydaje mi się, że niektóre fragmenty rozdziału związane z konstrukcją modeli i kolejnych etapów ich tworzenia można było okroić. Budowa jednorównaniowych modelu ekonometrycznych opisujących zależność między współczynnikiem Giniego przed opodatkowaniem i transferach społecznych oraz czynnikami określonymi po stronie wydatków i dochodów publicznych, pozwoliła na zbadanie związku pomiędzy poziomem pierwotnych nierówności dochodowych a poziomem opodatkowania i płatności transferowych. Tak jak podkreśliła to Autorka są to jedne z pierwszych (albo nawet pierwsze) modele opisujące zależności pomiędzy miarą nierówności dochodowych w wybranych krajach OECD a eksponowanymi czynnikami. Autorka wskazała zmienną objaśnianą i szereg zmiennych objaśniających badane zjawisko. Bardzo szczegółowo wyjaśnione są etapy budowy modeli, w tym przypadku uważam to za słuszne. W tabeli 14 zostały ujęte wszystkie zmienne objaśniające wykazujące istotność względem zmiennej objaśnianej oraz ich oceny parametrów i błędy szacunku parametrów strukturalnych. Ostateczne postacie modelu Autorka ujęła w tabeli 15. Pracę kończy weryfikacja otrzymanych wyników modeli. Autorka do sprawdzenia wykorzystywała szereg testów: test nieliniowości, test Jarque'a-Bera, test White'a, Durbin-Watsona oraz test t-studenta. Interpretacja parametrów strukturalnych została przeprowadzona bardzo szczegółowo dla każdego z przyjętego do badania kraju.

Kolejnym etapem, było przeprowadzenie przez Autorkę badania mającego na celu przedstawienie związku pomiędzy wtórnymi nierównościami dochodowymi a płacnościami transferowymi. Wnioski z przeprowadzonych badań wydają się oczywiste, gdyż wraz ze wzrostem wydatków na różnego rodzaju świadczenia społeczne maleje poziom wtórnych nierówności dochodowych. Również zbadanie związku pomiędzy wtórnymi nierównościami dochodowymi a wpływami podatkowymi nie przyniosły zaskakujących wyników. Można przyjąć, iż wraz ze wzrostem dochodów z różnego rodzaju podatków (*ceteris paribus*) poziom nierówności dochodowych może się zmniejszać. Oczywiście przy założeniu, iż większe wpływy do budżetu będą przeznaczane na transfery społeczne a nie wzrost np. inwestycji.

Pomimo ostatniej krytycznej uwagi, można powiedzieć, iż rozdział ostatni stanowi kwintesencję prowadzonych dotychczas badań. Autorka w klarowny sposób wyjaśniła zasady budowy modeli, znaczenie ekonometrii oraz zarządzania w przypadku prowadzenia badań zjawisk gospodarczych. We właściwy sposób wyjaśnione zostały przedstawione argumenty potwierdzające przyjęcie właściwego toku badań.

II. Uwagi szczegółowe

1. Wartość naukowa rozprawy doktorskiej

Autorka w swoich badaniach dąży do celu w sposób usystematyzowany i wieloaspektowy. Sądzę, że rozważania mają charakter teoretyczny, poznawczy i aplikacyjny. Te stwierdzenia upoważniają recenzenta do oceny wartości naukowej rozprawy. Po zapoznaniu się z jej treścią jest bardzo łatwo określić proporcje w zakresie wartości merytorycznej, poznawczej i aplikacyjnej. Według mnie Autorka równomiernie rozłożyła wysiłki w kreowaniu wszystkich tych wartości. Biorąc pod uwagę wymiar teoretyczny wartość rozprawy polega na usystematyzowaniu zagadnień na temat nierówności społecznych ich przyczyn oraz skutków. Umiejętnie połączyła wątki ekonomiczne, społeczne, a w niektórych przypadkach nawet filozoficzne. Wykazała się umiejętnością dokonywania wyboru i trafnego uzasadnienia. W prowadzonych rozważaniach w wymiarze poznawczym Autorka konfrontuje teorię z praktyką (działania państwa w obszarze realizacji celów makroekonomicznych oraz wykorzystania odpowiednich narzędzi). W kwestii aplikacyjnej wyniki badań Autorki stają się istotnym głosem w kształtowaniu założeń do polityki gospodarczej państwa, szczególnie z punktu widzenia zmniejszania nierówności społecznych i zapobiegania wykluczeniu społecznemu grup społecznych, które nie potrafią funkcjonować w warunkach gospodarki rynkowej i oczekują wsparcia ze strony państwa.

- Praca moim zdaniem nie zawiera istotnych błędów redakcyjnych [s. 36 plac zamiast płac, s. 42 po wyrażeniu „...od lat 70...” powinna być kropka po 70 i dodany wiek XX, sformułowanie „wycofanych z rynku pracy” (s. 156, s. 182) oraz „...w celu zrekompensowania bezrobocia (s. 183), „... wydatki publiczne na niezdolność do pracy...”(s. 184) - nie są właściwe, wymieniając w punkcie 3 FBPS *Family benefits public spending* (s. 183) Autorka powinna używać małych liter].
- Brak numerów stron w przypisach np. s. 34, 48, 53, 67, 91, 114, 141, 177.
- Powinno być znaczna liczba badań empirycznych zamiast słowa „ilość” (s. 65), gdyż badania są rzeczownikiem policzalnym.
- Tytuł podrozdziału 3.2.1. wg mnie powinien brzmieć „Cele redystrybucji”.

- Stwierdzenie, że „Nierówności są konieczne...” (s. 36) nie jest precyzyjne. Na pewno występują, gdyż wynikają ze zróżnicowania np. jakości zasobów, dostępności do nich, czy dochodów osiąganych z pracy i kapitału, formalnego dostępu do poszczególnych segmentów np. rynku pracy i rynku dóbr.
- Niektóre fragmenty pracy można było zamieścić w przypisach, gdyż nie stanowią istotnych rozważań z punktu widzenia prowadzonych badań lub ich prezentacja na tym poziomie naukowym nie jest wskazana, (np. s. 40 zdanie zaczynające się od „W rozdziale 4...”, czy też wyjaśnienie współczynnika Giniego ss. 49-52 oraz modeli ekonometrycznych, ich konstrukcji oraz roli ss. 175-176.
- Sformułowanie „różnice narodowe” (s. 42) nie jest prawidłowe. Należało odwołać się do systemów poszczególnych gospodarek, kultury i tradycji istniejącej w społeczeństwie.
- Sformułowanie (s. 46) „... mediana rocznych zarobków białych wynosiła...” nie powinno być wykorzystane w pracy naukowej.
- Sformułowanie (s. 155) „...w Polsce niestety polityka podatkowa wpisuje się w ogólne trendy zmniejszania stopy podatkowej dla obywateli osiągających najwyższe zarobki.” Nie jest to prawdą, skoro jest stosowana progresja podatkowa. Sformułowanie to powinno być doprecyzowane.
- Stwierdzenie Autorki, (s. 175) „Podstawą badania ekonometrycznego powinna być teoria” nie jest właściwe.

2. Do dyskusyjnych zagadnień, poruszanych w rozważaniach, należy moim zdaniem zaliczyć:

- Stwierdzenie, iż „Wzrost nierówności dochodów nie jest nieunikniony”. Wydaje mi się, że w swoich rozważaniach Autorka dostrzega problemy wynikające z przyjęcia właściwych metod działania przez poszczególne kraje, które zmierzałyby do ograniczania skali ubóstwa, nierówności. Znalazło to potwierdzenie w niektórych wnioskach sformułowanych przez Autorkę. Należy pamiętać, że dochody z pracy nie stanowią w wielu przypadkach, podstawowego źródła dochodu gospodarstw domowych.
- Autorka odwołując się do różnych teorii ekonomicznych, filozoficznych i społecznych zwraca uwagę na różnice formalne, takie jak cechy fizyczne jednostek, społeczeństw, cechy psychiczne, społeczne, czy zatem biorąc pod uwagę różne kryteria możemy mówić o równości? Czy jest ona pożądana i możliwa do osiągnięcia w obszarze dochodów?
- Czym można wyjaśnić przypadek Danii i Norwegii, kiedy to współczynnik Giniego przed uwzględnieniem opodatkowania i transferami społecznymi powiększał się w badanym przez Autorkę okresie (s. 164)?

III. Uwagi końcowe

1. Wykorzystując teoretyczno-logiczne wnioskowanie i bogate narzędzie ekonometryczne, wzbogacone materiałem graficznym, Autorka potwierdziła w przedstawionej dysertacji sformułowaną hipotezę badawczą. Chociaż moje wątpliwości wzbudziło jej sformułowanie.

K

2. Autorka w swoim rozważaniach pokazała problematykę nierówności społecznych i ekonomicznych jako ważny obszar badań ekonomicznych i socjologicznych. Połączenie różnych aspektów badań znacznie wzbogaciło znaczenie implikacyjne pracy.
3. Na uwagę zasługuje bardzo dobra argumentacja Autorki, która przekonuje czytelnika o właściwym wykorzystaniu narzędzi badawczych i bardzo dobrej ich znajomości.
4. Na podstawie modeli ekonometrycznych Autorka wyjaśniła mechanizmy zmian zachodzących w badanym zjawisku. Pokazała zależność oddziaływania wpływów podatkowych oraz transferów społecznych na poziom nierówności dochodów.
5. Autorka potwierdziła, że polityka podatkowa i redystrybucyjna poszczególnych krajów jest zróżnicowana i w niejednakowym stopniu przyczynia się do zmniejszania nierówności.
6. Autorka wykorzystwała koncepcje, doświadczenia i poglądy wynikające z nauk ekonomicznych.

Rozważania prowadzone przez Autorkę świadczą o dobrym przygotowaniu teoretycznym do podejmowania badań z obszaru zjawisk związanych polityką makroekonomiczną państwa. Lektura dysertacji potwierdza, że przeprowadzone badania dostarczają dostatecznych dowodów na poparcie hipotezy postawionej w pracy. Przystawione przez Autorkę rozważania prezentują dobry poziom merytoryczny i potwierdzają jej uzdolnienia do prowadzenia samodzielnej pracy badawczej. Praca napisana jest dobrym językiem, a formułowane wnioski są logiczne i przekonująco uzasadnione. Tekst rozprawy jest w całości bardzo interesujący.

Konkluzja

Dysertacja, pomimo kilku moich zastrzeżeń, w pełni spełnia wymagania Ustawy z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, wnioskuję do Rady Wydziału Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w Jeleniej Górze o dopuszczenie jej do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Krzysztof Gmajka